

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 d., 6 luni 3 d. 50 cr., 3 luni 1 d. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 d., 6 luni 4 d., 3 luni 2 d.
Pentru străinătate pe an 12 d., 6 luni 6 d., 3 luni 3 d.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 50.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Sibiu, 9 Martiu, 1884.

Se apropie frumoasele zile de primăvară și cu ele alegerile dietali cu toate apartinențele lor. Și cumcă alegerile dietali la noi au multe amenunțe, noue nu ne este necunoscut.

Inceputul amenunțelor, ce premerg alegerilor dietali sau făcut deja în Cz gléd, și noi scim deja ce s'a întemplat acolo. Capete sparte de deputați dietali, căroră imunitatea de deputat le asigură inviolabilitate, am mai văzut noi și scim și aceea, că după capete sparte au urmat incriminări în dietă, și acestora va urma întreitul duel al deputatului Szél. Aceste fapte sînt prima rîndune care ne vestese primăvara alegerilor dietali, a doua sînt multele manifeste electorale despre cari noi ne vom da silința a vorbi cu demnităte și serioșitate. Și aceasta pentru cuvîntul, ca în diaristica noastră românească să fim noi rînduneau albă, să fim noi unicii, cari credem că lumea română e condusă de principii la formularea pretensiunilor sale în fața alegerilor, și la ținuta politică ce are de gînd să urmeze spre ași validita pretensiunile.

Cu astfel de credință vom vorbi noi la adresa conferențelor electorale ținute de români până acuma.

Conferența de Marța trecută din Sibiu în meritul lucrului n'a decis nimica. Basată deocamdată pe conclusele conferenței din 1881, urmînd sfatului comitetului permanent central din Sibiu, ea a decis că până la o eventuală conferență națională, nu se va angaja cu nici una din partidele actuale. Această deciziune corectă dă conferenței din Sibiu o aureolă de bărbați serioși, cari vrînd a studia încă situațiunea, așteaptă întrunirea mai multora. Despre ei credem că sînt dispuși la capacitate, și aceasta cu atât mai mult cu cât tot trecutul bărbăților, cari au condus conferența din Sibiu, vorbesce pentru părerea emanată de noi. Noi nu credem să fie fost coincidență oarbă impregiurarea, că la conferența din Sibiu de Marța trecută rola conducătoare o au dus bărbații, cari au învățit sabia retorice și a condeiului tot pentru activitate în întreagă viața lor. Acest fapt în sine și prin sine este în stare a ne esplica solidaritatea anticipată ridicată la valoare de conclus. Din partea noastră considerăm această solidaritate anticipată ridicată la valoare de conclus ca înțelepciune politică, prin care s'a făcut posibilul să se realizeze promisiunea făcută de către vechii pasiviști actualilor conducători politici, recunoscuți ca activiști aprigi, că pasivitatea românilor se va îngropa în noianul veșniciei, la mormîntul căreia periodul parlamentar de acuma va cănta prohodul, și căreia conferența de aici de Marța trecută i-a mîncat colacul, după proverbul vechiu: „Obrasnîc nu mîncă prasnîc.”

Conferența din Sibiu a documentat lumea că ea e condusă de principiul „tacere aureum”, căci n'a spus ce voșce. P'io forma s'a legat de conferența din 1881 și prin anticipata solidaritate ne-a indigetat că are în vedere dîcerea străbună, „Sapientis est in melius mutare consilium.”

Nu putem afla asemenea consecuente și principiu la conferența ținută Luni în Timișoara, despre care făcurăm și noi amintire. Timișoreni sînt cunoscuți ca oameni de caracter sanguinic, cari nu judecă cu sînge rece, prin urmare tare ușor pot aluneca, după cum au și alunecat. Aceasta este o parte umbrasă a purtării conferenței din Timișoara și umbra este cu atât mai întunecoasă, cu cât este mai scilpicioasă credința din care s'a născut, și validitat această umbră întunecoasă. Inceput de la „Telegraful Român” de odinioară până la „Gazeta Transilvaniei” actuală, și de la „Telegraful Român” de aji până la „Viitorul” present toată lumea a recunoscut și în conferențe și afară de conferențe, că rău stăm, apăsăți și neîndreptățiți sîntem, și că apăsarea neamului nostru merge progresiv. „Luminătorul” în limbajul seu totdeauna a strigat asupra asupritorilor și noi o recunoșcem cu mâna pe inimă că „Luminătorul” a lucrat pentru ușurarea soartei poporului.

Vine însă conferența din Timișoara și crede că va alina soartea poporului prin aceea, că la alegerile viitoare români de pre acolo, unde nu sînt ei în majoritate își vor pune sufletul și inima sub umbra stîndardului ridicat de „Pesti Napló”.

Și pentru ce? Pentrucă principiile profesate de „Pesti Napló” sînt mîntuitoare. Pentru că „Pesti Napló” ajungînd la cărna statului va executa legile mai de „dă doamne” pentru că în diariul pomnit dă curs liber ideilor sale o seamă de oameni, cari sînt mai prieteni ai nostri, cel puțin din gură. Așa va rezona fie care om, a cărui minte e condusă de logică, și care vrea să reprezenteze vre un principiu politic. Și aceasta o va crede tot omul de rînd chiar și badea Ioan Paian din Beregsau pentru cuvîntul că sufletul conferenței a fost domnul Redactor al „Luminătorului” care va fi cunoscînd confesiunea politică a opozițiunei moderate din dieta Ungariei.

Noi stăm pe gînduri și nu scim ce se credem. Ambele la olaltă nu ni le putem inchipui, căci nu ne vine a crede că domnul avocat Paul Rotariu, redactor al Luminătorului dacă va fi cetit „Pesti Napló” și între alții numerii 50 și 51 din a. c. va fi putut propune spre primire jurămint românesc sub steagul lui „Pesti Napló” și apoi să mai pretindă ai mai atribui consecuență și logică în judecăt.

Dacă nu vor fi cetind frații din Timișoara diariul „Pesti Napló” noi le vom cita unele și altele. După diariul la care s'au înrolat români din comitatul Timișului pre unde ei nu sînt în majoritate, domnul Tisza este miel față cu naționalitățile.

„Ministeriul Tisza nu este ministeriu unguresc; aceasta o scie lumea întreagă.”

„Au nimicit cel puțin de o sută de ori în dietă pe inimicii statului unguresc, în dietă da, însă în Agram și pe airea nu.

Bun testimoniu în două direcțiuni, pagubă numai că lumea nu l'a cunoscut și pe la Timișoara.

Așa scie nimitul diariu din incidentul alegerii domnului Simonescu de deputat dietal în cercul Bocș-i, apoi continuă:

„la spatele maghiarismului din comitatul Carașului au pactat (Tisza și Tabaidy) cu dacoromânii ca și ei să fie de partida liberală în Pesta, pentru cari au primit mai multe cercuri în Caraș, dintre cari celdintîiu al Bocșei, în care cerc preponderază forța maghiarismului, fu dat de către comitele suprem conducătorului național doborît de el și de partida maghiară, lui Leontin Simonescu.”

Mai multă ură asupra românilor respiră din articolul lui „Pesti Napló” „Krassóbol”, publicat în Nr. 50 din 1884.

Dispozițiunile guvernului față cu leghioanele de asupriți asupra noastră au fost tot atâtea Osanale la adresa ministrilor respectivi. Cu cât era șovinismul cutărui ministru mai cinic, cu atât crescea în volum lauda ce-i făcea opozițiunea moderată, al cărui sânt în viață este actualul ministru de culte.

Ni se va face obiecțiunea că aceste fură păreri opoziției moderate până acuma, însă conferența din Timișoara prin aderarea sa, le va fi schimbat cel puțin la aparență.

Doamnă feresce. Din contră luînd notiță despre concludul conferenței din Timișoara de a o sprigini la fitoarele alegeri opozițiunea moderată își mai clarifică încă odată pozițiunea sa ca partidă națională și în Nr. 78 de Mercuria trecută între altele scrie:

Am criticat, i-am luat în nume de rău, am condamnat guvernul actual pentru că sa lăsat în pactare cu naționalitățile și sau înțeleș unii cu alții primind condițiunile românilor spre ași putea susține majoritatea care i asigură puterea și n'avem cauză se renovăm nici o literă din toate câte am scris.

Lam condamnat și i am luat în nume de rău concesiunile făcute pentru prețul deputaților căscigați.

Cînd sa dimis vreodată la asemenea pactare opozițiunea moderată? Cine va cuteza să afirme că ea ar fi acceptat condițiunile făcute de vre-o partidă a româ-

nilor? Cînd a pactat ea cu ei? Cari sunt concesiunile cari le-au făcut opozițiunea moderată pentru ei?

După ce condamnă mai de parte programa guvernului actual, care e comună cu a românilor (???) trage conclusia că opozițiunea moderată nici odată nu și-a scris pe firma sa principiul „do ut des”.

În urma acestor confesiuni dîce, că bine a făcut conferența din Timișoara cînd a decis că va vota pentru candidații ei.

Facem ca în trecăt aceste observări fraților din Timișoara și ca să nu fie trași încă odată în ispită pentru ținuta noastră, ținută pentru care bucuroș ne-ar suci gétel, mărturisim sincerilor nostru confrăți, că mare dragoste nu întimpinăm la nici una din partidele dietei unguresci; tot așa stăm și cu simțul lor de dreptate. Dacă însă maturitatea politică va cere ca noi să ne folosim de impregiurările date, ne vom da pe lângă cei ce sînt dispuși a ne respecta drepturile și tot odată sînt și în stare a ne face îmbunătățiri. Cu chipul acesta vom repara ceea ce vom putea, vom opri selbaticul curent de astădi și dacă se poate vom îmbunătăți soartea poporului, pentru care faptă de bună seamă tot cu acel drept și tot din asemenea motive ne va striga „Pesti Naplo” et comp. ceea ce ne strigă astădi, ear diaristica noastră patentată ea dela sine de singură națională, serioasă și cu tărie națională ne va întimpina tot cu cuvintele drăgălașe, „netrebnici, miserabili” și altele de soiul acestora, ca tot atâtea floricele în buquetul literaturii diaristice naționale liberale.

Revista politică.

Sibiu, 9 Martie 1884.

Societatea Sântului Stefan și-a ținut alaltăeri a XXXI adunare generală. Să nu surprindă pe nimenia impregiurarea că despre această societate luăm notiță la locul acesta. Societatea aceasta per eminentiam catolică are interes duplu pentru noi mai ales astădi cînd catolicismul și-a ridicat din nou capul și dînd mâna cu feudalismul s'a dovedit ca putere în stat.

Primatele Simor la deschiderea adunării generale a rostit câte-va cuvinte de condolență pentru cei doi presidenti mutați la cele ceresi, Mailáth și Cziráky. Punînd în paralel catolicismul și patriotismul primatele afirmă că ele sînt condiționate unul de altul și nu concede că biserică protestantă a făcut mai mari servitii Ungariei decăt catolicismul. În această privință se provoacă la decedății presidenti, cari conduși de patriotismul crestinesc, făcură statului mari servitii.

De tot acut și putem dîce demonstrativ a accentuat punctul de vedere catolic nou alesul president contele Alecsandru Károlyi. Cu provocare la trecutul bisericei catolice de prin anii 1840 și de precînd tatăl dînsului era presidentul societății, contele Károlyi constată că misiunea societății este tot cea veche, deși referințele sociale de astădi nu mai sînt cele de odinioară. Vorbitorul ca să poată veni la referințele actuale din Ungaria aruncă privirea mai întăiu asupra evoluțiunilor mai noue din statele civilisate. În toate statele cari au trecut prin revoluțiuni se deosebesc trei stadiuri, sau trei epoci: idealismul și sanguinicele speranțe, cari premerg revoluțiunei; revoluțiunea însași cu toate scenele sale grozave; și în fine materialismul favorizat prin desvoltarea economică, unde apoi domnesce capitalul. Preste acestea inundă filosofia materialistică, care in neacă religia și credința, și atunci stăm în fața grozavului nihilism. Acest nihilism încă n'a oprimat Ungaria întreagă, însă aceasta ușor se poate întempla.

În timpuri enorme nime n'ar înregistra ductul ideilor domnului conte, acuma însă nu le putem desconsidera din motivul cunoscut prea bine. În două rînduri casa magnaților sub conducerea catolicilor în revereandă și frac a făcut afront casei de jos, care afront a dat nascere lui Timoleon, și acesta lui

că îndată ce trage Dumineca seara la vecerne*) tineretul cu deosebire femeile, fie-care se întoarce la casa sa.

Este raritate după apusul soarelui a mai vedea vre-odată la locul de petrecere. Și apoi nici nu-și petrec tineretul în birt, ci vara joacă sau în mijlocul satului, sau la case private. A vedea fete sau femei măritate bete de vin-ars este o raritate, și merge lucrul a poveste din sat în sat.

Nu așa în Zarand. Meargă cine-va în Halmagiu, Baia de Criș, Brad sau Băița, în zilele de mărturie, sau la sărbători, și va vedea pe femei stând beată lângă bărbatul său — așa poate vedea dela 30—40 părechi. Beau

femeile alăturate cu bărbații în cărcimă ziua și noaptea se începe corupțiunea. Aici își au începutul morburile venerece, cari pe urmă devin în morb syphilitic. Nu va nega nimenea că în beție își au începutul morburilor venerice.

Vine apoi nesciința. Morbul veneric se ascunde, până ce familia întreagă se infectează, sau apoi fiind cineva june sau jună comunică morbul mai departe.

(Va urma.)

*) În Zarand vecerne se ține numai la Crăciun, Pasci și Rusali — preste tot.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 20 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.25	122.20
Renta de aur ung. de 4%	92.—	92.10
Renta ung. de hârtie.	88.60	88.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	85.10	95.50
II emisiune de obligeții de stat dela drumul de fer orient. ung.	116.50	116.60
Datorie de credit austr.	79.80	79.80
Galbin	5.68	5.70
Napoleon	9.61 1/2	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.45	121.50

Anunțiu.

Am onoare a atrage atențiunea On. public asupra **depozitului meu**

de încălțăminte

provădit acum de curând **cu tot felul de păpuși** pre lângă prețul cel mai moderat.

Mihael Bachholzky,

[697] 1—3

păpucariu.

Sibiiu, Rosenanger Nr. 16.

Acuisițiune rentabilă.

Pentru **vânzarea de losuri pe lângă solvirea lunară** pe baza legii de **quotă din 1883**, se caută persoane solide și harnice, fie de ori ce clasă. Ofertele sunt a se trimite la

Societatea principalei zaraferii în
[696] 2—3 **Budapesta.**

MORBURI SECRETE

le vindec pe baza experiențelor celor mai noue științifice, chiar și în cazurile cele mai desperate, fără de conturbare în ocupațiune. Deasemenea și urmările cele mai rele ale **pecatelor secrete din tinerețe (onania), destrucțiunea nervilor și impotența.** Discrețiune cât se poate de mare. Ne rogam pentru raport detaliat despre morb. [645] 13

Dr. Bella,

membru la societăți științifice etc.

6, Place de la Nation 6. — PARIS.

Cele mai bune

Clavire de Proksch

cu prețul de

400 fl., 500 fl., 580 fl.

și garanție pentru întreaga **Transilvania** se află exclusiv numai la

depozitul lui Heldenberg în Sibiiu.

Epistole sînt a se adresa francate.

Unele păreri dela artistii cei mai renumiți despre aceste clavire ale lui Proksch.

Spre marea mea uimire în escentul fabricat a domnului A. Proksch am aflat clavire de prima calitate și frumsețe, cari în ce privește poezia t nului și modul perfect de executare în concurența cu cele mai renumite produse de acest soi. 'Mi place a crede, că aceste fabricate escentente — de un preț cu totul moderat în timpul cel mai scurt se vor lăși tot mai tare, și bucuria mea cea mai mare va sta în aceea, dacă voi pute contribui și eu la popularizarea lor.

(677) 5

Sofia Menter-Popper,
pianista curței ces. reg. austr.

Elegantul D-tale clariv mi-a sosit ieri, și me aflu îndemnat a-ți comunica, că frumsețea tonului lui a pus pe toți în uimire

Gustav Walter,
artist la opera ces. reg.

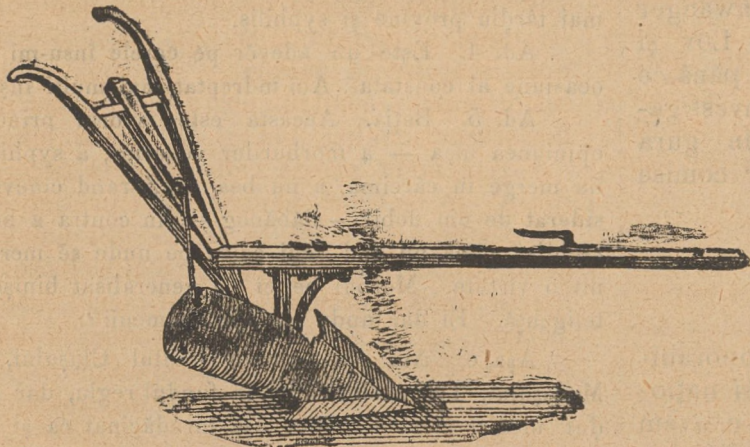
Clavirul firmei Proksch, pe care avui ocaziune a a-l auzi astăzi, este unul dintre cele mai bune instrumente, ce am auzit până acum.

Jules de Schwert,

Virtuos de curte al Maiestății Sale împăratului din Germania.

Raportul esposițiunii imp. din Gratz

Constatăm cu satisfacțiune, că clavirele espuse de această firmă au atras asupra lor deosebit interes. La locul prim se distinsu un clariv mic de sistem american cu copieris negra de tot elegant. Tonul lui era brillant și conserva sunetul frumos în toate pozițiile. Preste aceasta executarea era egală și de tot corespunătoare. Instrumentul al doilea era un pianino de sortă mai mică, înse asemenea celui dintâi și el avé tonuri de tot frumoase, executare lesnicioasă și adjustat cu eleganță. Etablimentul în ce privește tehnica stă la nivelul timpului nostru; și de și câștigă mai mare importanță, și în cercurile competente se bucură de recunșcință măgulitoare.

În toamna anului 1883 s'a ținut la **Aind**, o esposiție de unelte și mașini agricole, însoțite de o concurență în pluguri. Cu această ocaziune, **unelte și mașinile** subscrisului au dobândit 4 medalii și 5 diplome, în deosebi

Plugul meu schimbătoriu,

din cauza mersului ușor (cerend cu 62 chilo mai puțină putere de tras de cât plugurile schimbătoare din celelalte fabrici), a reușit întâiul premiu o medalie de stat și alta din partea reuniunii.

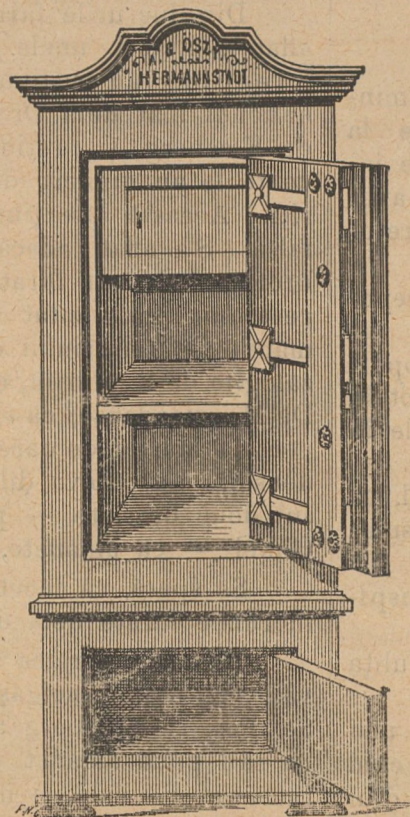
Aceste pluguri schimbătoare foarte trainice și bine întocmite le vând deocamdată cu prețul de câte **8 fl.** loco fabrica mea.

Sibiiu, în Faur 1884.

Andrieu Rieger,

Fabrică de unelte și mașini agricole.

[694] 2

A. G. Öszy,

fabricant de casse,

în Sibiiu, Neustift Nr. 9,

recomandă ca fabricat propriu

Casse de bani și cărți

construite de densusul însuși astfel încât **nu se pot descuia decât numai prin eumperătoriul inițiat,**

solide și sigure contra pericului de foc și de spargere,

în forme și mărimi diverse, cu prețurile mai efitine decât în alte fabrici.

CASSELE

se pot vedea în susnumitul **local de fabrică** de cătră toți căți doresc a reflecta.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci de rit catolic și grec. [555] 24—30

în Budapesta, strada **Vațului, Váci utca Nr. 17.**

Felon sau Odăjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate felurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) co-

vor pe altarul, potiruri, pietohlebnica, cadelnițe, pacifical, candelu de altar, policanre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc prompt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Cărți bisericesci, literare și scolare.

Dela
TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ ÎN SIBIIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului arhiep. și metrop. **Andrieu bar. de Șaguna** în mărime de 50 x 66 cm. Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Portretul Esc. Sale arhiep. și metrop. **Miron Romanul.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul P. S. domnului episcop al diecesei Caransebeșului **Ioan Popasu.** Prețul 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.

Portretul marelui mecenate **Emanoil Gojdu.** Prețul 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; **Chronica scolară,** Protocol de clasificățiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — **Consemnarea pruncilor obligeți a frecuenta școala,** Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.

Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică, 145 bucăți. Prețul 2 fl. 50 cr.

[679] 3

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelungă rambursă (Nachnahme, Posta felvétel), computând 40 cr. pentru pachetare.

O înlesnire mare la comande mai mici sînt asigăniunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adaugându-se și porto postal.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.